

Yttrande inom miljöprövning

Handläggare

Olivia Langhamer
Miljöprövningsenheten
olivia.langhamer@havochvatten.se

Datum 2023-09-28

Dnr 0289-2022

registrator@naturvardsverket.se
NV-00751-22

Yttrande avseende underrättelse enligt Esbo-konventionen gällande vindkraftsparken Windanker i Tysklands ekonomiska zon

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Havs- och vattenmyndigheten anser fortsatt att det finns en risk för att anläggande av den planerade vindparken medför betydande gränsöverskridande miljökonsekvenser för Sverige.

Havs- och vattenmyndigheten anser att följande åtgärder bör vidtas för att minimera projektets gränsöverskridande miljöpåverkan:

- I syfte att skydda Östersjöpopulation av tumlare mot skadligt undervattensbuller ska inga anläggningsarbeten utföras under perioden 1 november till och med 31 mars.
- I syfte att minska fysisk störning på fisklek samt bälthavspopulationen av tumlare ska inga grumlande anläggningsarbeten samt pålningsarbeten utföras under perioden 1 juni till och med 31 augusti.
- Samordning med andra pågående havsbaserade vindkraftsprojekt behöver utföras i syfte att minska risken för kumulativ gränsöverskridande miljöpåverkan på tumlare och fisk.

Beskrivning av ärendet

Det planerade vindkraftsprojektet "Windanker" ligger i Tysklands EEZ i Östersjön cirka 38 km nordost om ön Rügen och norr om vindkraftsparken "Wikinger". Projektområdet är 25 km² stort. Den planerade vindkraftsparken omfattar 21 vindkraftsverk med en totalhöjd om ca 260 meter samt en havsbaserad transformatorplattform. Vindkraftverken kommer att grundläggas med hjälp av monopile-fundamentkonstruktioner. Tysklands federala sjöfarts- och hydrografimyndighet (BSH) har underrättat Sverige om planerna. Tyskland har tidigare genomfört gränsöverskridande avgränsningssamråd för projektet mellan den 26 januari och den 24 februari 2022. Underrättelsen besvarades med synpunkter om bl.a. gränsöverskridande påverkan samt önskemål om att Sverige fortsatt ska delta i miljöbedömningsprocessen och därmed bereds möjlighet att ta del av och kommentera på miljökonsekvensbeskrivningen. Naturvårdsverket har nu gett Havs- och vattenmyndigheten möjlighet att lämna synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen för projektet

med avseende på dess konsekvenser och miljöpåverkan på Sveriges territorium. Synpunkterna inriktas lämpligen på det föreslagna projektets eventuella gränsöverskridande påverkan och åtgärder för att reducera eller eliminera denna påverkan.

Motivering

Tumlare

I området finns tumlare både från den utrotningshotade Östersjöpopulationen och populationen i västra Östersjön. Sannolikheten att få syn på djur från Östersjöpopulationen är låg under sommarmånaderna. Populationen i västra Östersjön finns året runt i området.

Undervattensljud från anläggande av vindkraftverk kan orsaka temporära eller permanenta hörselskador på marina däggdjur om djuren uppehåller sig i närheten av pålningen (< 300 m).

Bolaget har vidare i ett s.k. bullerskyddskoncept angett att ljudet under vattenytan inte ska överstiga värdena enkel puls SEL 160 dB re 1µPa²s och enkel puls SEL 190 dB re 1µPa på ett avstånd av 750 m från ljudkällan. Havs- och vattenmyndigheten bedömer att föreslaget gränsvärde reglerar spridningen av undervattensbuller och kommer begränsa påverkan på tumlare.

Havs- och vattenmyndigheten anser att konkreta förslag för skyddsåtgärder krävs för att begränsa pålningsbullret för att uppfylla gränsvärdena i bullerskyddskonceptet. Vidare anser myndigheten att bolaget inte ska utföra anläggningsarbeten under perioden 1 november till och 31 mars för att undvika påverkan på tumlare tillhörande Östersjöpopulationen. I syfte att minska påverkan på bälthavspopulationen av tumlare ska inga pålningsarbeten utföras under perioden 1 juni till och med 31 augusti. Liknande villkor har aktualiserats i provningar om etablering av havsbaserade vindkraftsprojekt inom Sveriges ekonomiska zon i södra Östersjön.

Havs- och vattenmyndigheten vill understryka att tumlaren omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv (92/43/EEG), bilaga 2 och 4, med målet att en gynnsam bevarandestatus ska uppnås och bevarandeområden ska upprättas. Bilaga 4 omfattar arter för vilka ett strikt skyddssystem ska införas inom hela deras utbredningsområde, dvs. även utanför de särskilda bevarandeområdena. Artskyddet för tumlare innebär att det är förbjudet att avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings-, och flyttperioder.

Fisk

På grund av torskbeståndets dåliga status bedömer myndigheten, oaktat vad bolaget framfört om Arkonabassängens värde för torskpopulationen, att det behövs skyddsåtgärd i form av en begränsning av när arbeten får utföras till skydd för torskleken. Tidsperioden bör även inkludera samtliga anläggningsarbeten inklusive kabelläggning. Under pålningsarbetet uppkommer störningar både i form av impulsivt ljud samt spridning av sediment och vid kabelläggning uppkommer sedimentspridning. För torsk är den mest skyddsvärda perioden tidpunkten för när ägg och larver finns i vattenmassan.

Havs- och vattenmyndigheten anser att det inte kan uteslutas att torskägg eller torskyngel kan påverkas negativt till följd av en ökad mängd uppslammat sediment under anläggningsarbetena på havsbotten, samt undervattensbuller. I sammanhanget vill myndigheten även erinra om att

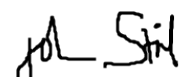
EU-kommissionen den 23 juli 2019 införde ett nödstopp för allt torskfiske i södra Östersjön till följd av att beståndssituation för torsken är mycket allvarig. Stoppet baseras på råd från Internationella havsforskningsrådet, ICES. Av råden framkommer att tillskottet av ung torsk minskat sedan år 2012 och att beståndet har försämrat reproduktionspotential. Eftersom beståndet redan är starkt påverkat och försvagat anser Havs- och vattenmyndigheten att särskild hänsyn behöver tas under större anläggningsprojekt inom värdefulla lek- och uppväxtområden.

Till skydd för torsken anser myndigheten att anläggningsarbeten (både anläggandet av fundament samt kabeldragning) inte ska genomföras under perioden 1 juni till och med 31 augusti. Under den övriga tiden av torskens lekperiod anser Havs- och vattenmyndigheten att konkreta förslag för skyddsåtgärder krävs för att begränsa pålningsbullret.

Kumulativ påverkan

I miljökonsekvensbeskrivningen beskrivs möjliga kumulativa effekter av projektet i en geografisk kontext med befintliga offshore-vindparker och vindparker som godkänts eller är under uppförande. Havs- och vattenmyndigheten bedömer att det i nuläget är svårt att förutse vilka projekt som kommer realiseras i havsområdet i södra Östersjön. Trots detta är det av mycket stor vikt att projektet tar hänsyn till potentiell kumulativ påverkan från andra närliggande projekt. Utöver vindkraft genomförs sannolikt flera kabeldragningar i området de kommande åren vilket kan medföra exempelvis bottenpåverkan och bullerpåverkan. Projekten behöver samordnas så att kumulativa störningar undviks under framförallt undersöknings- och anläggningsfasen.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschefen Johan Stål efter föredragning av utredaren Olivia Langhamer. I den slutliga handläggningen av ärendet har även verksjuristen Fredrik Gustafsson medverkat.

Johan Stål